

бюджету, які безпосередньо впливають на соціально-економічний розвиток суспільства. Водночас це лише потенційна можливість. Щоб перетворити її у реальну дійсність, необхідно постійно удосконалювати всю систему економічного управління. Зокрема, необхідно знайти точний математичний вираз для розрахунку поточних витрат, щоб рівномірно рознести їх тягар між поколіннями та у процесі життя кожного покоління. Такі заходи можуть забезпечити очікувані позитивні результати.

Література:

1. Артус М. Бюджетна система України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Європейський ун-т. – К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2007. – 220 с.
2. Загорський В. Бюджетна система та оподаткування в Україні: проблеми розвитку: монографія / Національна академія держ. управління при Президентіві України. – Харків : ІНЖЕК, 2008. – 285 с.
3. Опарін В. Бюджетна система : навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / Київський національний економічний ун-т. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 336 с.

Наталія Мельник

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Валігура В.А.

СОЦІАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ ВЕДЕННЯ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

В сучасних особливостях розвитку фінансової політики України важливого значення набуває дослідження проблем державного регулювання економічного зростання, як необхідної передумови розбудови соціальної держави, що передбачає розробку і впровадження нових реформ в соціальній політиці, гарантування рівномірного розподілу всіх соціальних благ, забезпечення благоустрою в державі.

Фінансова політика - це соціально-економічна категорія, що дозволяє реалізувати інтереси всіх суб'єктів процесу оподаткування з позицій перерозподілу ВВП та досягнення кумулятивного ефекту зростання добробуту держави, підприємця, громадянина.

Звуження функцій фінансової політики лише до наповнення бюджету призводить до ігнорування суттєвої групи соціально-економічних відносин, відбувається зміна соціальних процесів на макро- та мікрорівнях. В кінцевому результаті, нівелюється питання про те, чи забезпечує фінансова політика соціальні стимули в населення і чи, принаймні, має в пріоритеті розвиток соціального добробуту в державі.

Над даним питанням працює багато вітчизняних вчених, зокрема це: Геєць В., Гасанов С., Єфименко Т., Коломійчук В., Опарін В., Скуратівський В., Ткаченко Н., Шевчук П. та інші.

Разом із тим в економічній літературі недостатньо досліджено можливості реалізації фінансової політики відповідно до норм існуючих соціальних інститутів, створювати умови для реалізації їхніх економічних інтересів, у тому числі – забезпечення добробуту.

На даний час фінансова політика виступає інструментом державного впливу на соціальні процеси в суспільстві. Удосконалення потребують правові, організаційні та функціональні аспекти реалізації фінансової політики на основі превентивного формування таких основних суспільних цінностей як свобода, справедливість і солідарність. А від цих цінностей залежить розуміння важливості та змісту цілей загальної економічної політики (стабільність цінності грошей, висока зайнятість, економічне зростання, справедливий розподіл доходів, зовнішньоекономічна рівновага) та інституційна модель носіїв і засобів економічної політики (грошової, фінансової, розподільчої, соціальної, політики зростання та зайнятості).

Соціальні процеси дуже складні й неоднозначні. Вони підлягають впливу фінансових чинників і самі визначають результати функціонування економіки та її ефективність. Основне завдання фінансової політики в соціальній сфері полягає у цілеспрямованому впливові на багатогранні соціально-економічні зв'язки в економічній системі з метою підтримання й

посилення її упорядкованості, стійкості. Також важливе місце у фінансовій політиці відводиться використанню державних фінансів для вирішення економічних і соціальних завдань, що в свою чергу зумовлює необхідність теоретичного переосмислення та практичного дослідження місця ролі фінансових важелів у системі державного регулювання соціальних процесів у суспільстві.

Узагальнення поглядів на визначення сутності соціальних функцій держави дає підстави стверджувати, що соціальний розвиток суспільства – це необхідність переорієнтації економіки на людину, що виступає необхідною передумовою функціонування й розвитку ефективної системи соціально-економічних відносин. Слід погодитися з думкою науковців, які вважають, що розвиток соціальної спрямованості економічних відносин не слід обмежувати лише споживчою сферою. Сутність соціального розвитку економіки проявляється через її функції, а саме: сприяння гармонії в системі економічних інтересів – забезпечення вирішення найголовнішої мети економічної системи – зростання добробуту суспільства; створення умов, за яких людина могла б реалізувати себе як особистість, повною мірою розкрити і використати свій творчий потенціал [1].

Соціальне регулювання економіки безпосередньо пов'язано з виконанням соціальної функції держави. Реалізація фінансової політики передбачає застосування двох основних методів фінансового впливу на соціально-економічний розвиток суспільства: фінансове управління (акумулювання державою доходів з метою фінансування на незворотній основі за рахунок бюджетів усіх рівнів) і фінансове регулювання (регламентування розподільчих відносин і процесів). Мета фінансової політики як чинника соціального розвитку – створити адекватні норми і правила для оптимального самовідновлюваного процесу соціодинаміки соціальної сфери життєдіяльності суспільства. Конкретні цілі фінансової політики розрізняють залежно від конкретного етапу розвитку суспільства.

На сьогодні можна констатувати реалізацію фінансових цілей, пов'язаних зі зміною економічної системи, проведенням заходів, спрямованих на роздержавлення й приватизацію, лібералізацію фінансово-економічних відносин, зростання добробуту. Разом із тим виконання державою фінансових функцій у перехідний період характеризувалося значною суперечливістю, відсутністю системності у формуванні фінансової політики та механізмів її реалізації. Це виявилось у великій масштабності та низькій ефективності бюджетних витрат на соціальні потреби, розпорошеності й недостатньому контролю за цільовим використанням отриманих бюджетних коштів, зокрема через нерозвиненість механізмів диверсифікації надання соціальних послуг.

Тому, фінансова політика як невід'ємний атрибут держави має бути мобільною та еластичною. Держава може використовувати ряд інструментів для вирішення суперечностей які виникають при встановленні соціальних стандартів. Проте провідне місце серед них посідають податково-бюджетні важелі регулювання суспільного розвитку. В сучасних реаліях України їх значення як регулюючого та координуючого фактора соціального розвитку значно зростає.

Упродовж періоду реформування на фінансову політику було покладено вирішення досить складних питань, пов'язаних із забезпеченням соціально-економічних цілей держави при обмежених бюджетних ресурсах. У процесі виконання цих завдань відбулося становлення національної податково-бюджетної системи, яка за формою та частково за змістом відповідає вимогам, що склалися у світовій практиці. Однак потребує розв'язання низка проблем, що стосуються функціонування всієї економічної системи України.

Фінансова політика забезпечує гарантоване й стабільне надходження доходів бюджету, а також дає державі можливість впливу на всі сторони соціально-економічного розвитку. Ось чому держава маневрує податками залежно від ситуації, яка складається в країні соціально орієнтованої ринкової економіки, впливаючи на різні сторони діяльності платників податків. Водночас на податкову політику постійно здійснюється тиск з боку платників податків, зацікавлених у зменшенні податкового навантаження, адже вони здебільшого розглядають податки як засіб зменшення своїх особистих доходів. Без збалансування інтересів держави та

платників податків за допомогою налагодженої й виваженої податкової політики неможливе стабільне існування держави [2, с. 23].

У контексті виконання пріоритетних завдань соціальної політики (збереження цілісності українського суспільства та забезпечення його сталого соціально-економічного розвитку), зважаючи на стратегічні цілі української держави – побудови конкурентоспроможної соціально-орієнтованої ринкової економіки та інтеграції у Європейське співтовариство, однією з домінант фіскальної політики в Україні в умовах постійної обмеженості ресурсів є підвищення ефективності податкових інститутів державного регулювання соціального розвитку суспільства як необхідної умови фінансового забезпечення виконання державою соціальних функцій на належному рівні.

Реалізація фіскальної політики в соціальних спектрах її прояву, проявляється за такими ключовими напрямками:

— підвищення ефективності регулювання видатків бюджету і розширення фіскального простору;

— формування альтернативних джерел фінансового забезпечення суспільства;

— визначення пріоритетів бюджетних видатків у соціальній державі.

Для соціального розвитку суспільства досить важливим є стабільність і підтримання на безпечному рівні необхідних для існування соціуму суттєвих параметрів, що відображені у системі соціальних стандартів рівня та якості життя населення. У системі державного регулювання параметрів розвитку суспільства визначальна роль належить фіскальній політиці, фінансовим інститутам і, передусім, державному бюджету. Сьогодні потрібна нова модель соціального розвитку, що передбачає не послаблення ролі держави, а зміцнення ролі фінансових інструментів і фіскальних механізмів у розробці основних напрямів формування та використання бюджетних коштів, виходячи з необхідності пом'якшення соціальних суперечностей і надання соціальності ринковим перетворенням.

Література:

1. Бюджетна політика у контексті соціально-економічного розвитку України: У 6 т. / Редкол.: М.Я. Азаров (голова) та ін. – К.: НДФІ, 2004. Т. 2: Соціальна спрямованість бюджетної політики / М.Я. Азаров, Ф.О. Ярошенко, Е.М. Лібанова та ін. – 376 с.

2. Юрій С. І. Сучасні тенденції розвитку європейського оподаткування та новітня парадигма податкової політики в Україні / С. І. Юрій, А. І. Крисоватий, Т.В. Кошук / монограф. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 292 с.

Анна Михайліченко

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Бондаренко Є.П.

МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ І КОНТРОЛЬ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

В умовах сьогодення для України вкрай необхідним є визначення ефективного курсу зовнішньоекономічного співробітництва, з урахуванням існуючих потреб та наявних ресурсів. Крім цього, потребують вирішення питання пошуку додаткових джерел наповнення бюджету, стабілізації курсу національної валюти, а також забезпечення вітчизняної економіки достатнім обсягом енергоресурсів. Вирішення таких завдань неможливе без зовнішньоекономічного, митного та податкового регулювання.

Митне оподаткування є важливою регуляторною підсистемою загального державного регулювання економічних процесів основною якої є забезпечення повноти справляння митних платежів під час здійснення зовнішньоекономічних операцій та оподаткування товарів при переміщенні їх через митний кордон, а також своєчасне їх перерахування до Державного бюджету України.